

Orrest

de Parlement entre les
changeurs et les
orpheures de Paris

Du 10. Janvier 1421.

Karolus Dei gratia
francorum Rex universis
presentes Litteras inspecturis
Salutem. Notum facimus
quod litigantibus in nostro
parlamenti curia, magistris
Juratis, quibusdam seu
curiodibus ministerii, curi
fabrice parisiensis, gerardo
Campani, petro hazart, et
fillaris de denoist, Petro
de Biennue, Yotes de monobus

et Morellis, petro Magistri,
Johanne Fouquetin, Johanne
heberti, Johanne de Senoise,
andrea Mignon, felix Garnier,
~~comptroller et procuratorum~~
Bartholomeo Manodori ad
Guillelmo Duce aurifabrii
pro re eorum quem libere
traxerat, experta iura nec non
magistri, juratis, quibus su
custodibus ministeriis, ~~comptroller~~
et procuratorum nostrum
pro nobis secum adiunctum, ex
altera, super eo quod dicti
aurifabrii assumi poterat, nec
in eo numerus determinatus
seu limitatus erat, et quod
vni et consuetudine rei
publice utilitate exigente,
ipsi conveniant emere,
vendere et moneant aurum
et argentum monetatum, et
non monetatum, pro impliando.

in suo antedicto ministerio aut
 aliter ad suam libertatem
 disponendo, neque super est
 aut sui ministerio antedicto
 predicti camprores inspectionem
 seu visitationem aliquam
 solent, et sique impedimenta
 super hoc ad instantiam
 dictorum camprorum fuerint
 exposita, ex ordinatione defuncti
 magistri Luthaci de artibus tam
 cancellarij nominat utilitatem
 auri fabricorum emota et sublata
 extiterunt, et quod nihilominus
 dicti camprores ex mutatione
 monetarum amplissima et
 omnia lucra ambientia
 captare, proxime ad impediendum
 predictos auri fabricos in suis
 juribus, viribus, et mechanicis
 antedictis, virtute cujusdam
 commissionis coram prefato

nostro parisiensi, aliquos dictorum
aurifabrorum singulares cum
quibus procurator et jurati
sui ministerii se adjuverant
adjornari fuerunt adenyarne
dite provisionis, a dicto
preposito pendente processu
requisite ad nostram dictam
parlamentis curiam appellatam
exitat quodam Jacobus Descault
sex mensuras attemptando
contradictam appellationem
ad justitiam dictorum
camporum presentem Johanneum
harant ex eo quod unum scutum
aureum ad opus sui ministerii
emerat, invennerat dictum
harant, ad predictam nostram
parlamentis curiam appellatam
consimiliter attemptando vobis
supra in operatorio predicti
campi, duos nobiles aures
minimos per ipsum ad opus

sui ministerii emptor
 prefatus sermentum arretraverat
 et separato Campani ad
 predictam normannam curiam
 appellaverat, et quae dicti
 appellantes certis litteris in
 forma Requête civilis pro
 predictis appellationibus editis
 et per nos confirmata, minime
 Conatus prefati curifabri ante
 dictas civilis Requête litteras
 integrari requirebant, alius in
 causis dictarum appellationum
 nec non ad finem, abolitionis
 et provisionis respectu, —
 suorum bonorum arretratorum
 ac indampnis interesse, et
 expensis concludebant. Super
 numeratis camptorum, juratis
 et nostro procuratore, secum
 adjuncto ex adverso inter cetera
 dicentibus et proponentibus

quod per ordinationes a
nostris antecessoribus editas
per nos confirmatas, nullus
sub pena confiscationis
corporis et honorum se
facto cambij quod utile et
necessarium ad succurrendum
publice utilitati et curae sui
monetarum se intromittere
poterat nisi qui experti et
idonei camptores quatuor
tenorem dictarum ordinationum
admittebantur quique dicti
auri fabri, minus experti in
cursu et intrinseco valore
monetarum habentes ministerium
a dictorum camptorum et
ministerio separatum causa
amplioris lucris captandi,
a ceteris temporibus circa se
facto cambij se intromittere
voluerant, et de facto

- intermiscerant moneta auream et argenteam, quomodoque cum luando in suis operariis et semetipsis eorum more cum proxiis passim seu capicium extemurii superpositis cyuitibus et cum aliis monetarum apponendo contra dictas proxiis appellationes et ordinationes, in prejudicium nostrum, et quibus Reipublice in omnium diebus detemptando, Et ob hoc virtute certarum litterarum nostrarum, informatione facta, predictos auri fabros super dictis excessibus et detemptante, indicta nostra curia responduros, et super dicto principali proessuros adjournari fecerant, quare prestant arrepta et expleta contradictor hazante

campeni facta ad b' sonam
et iustam causam fuisse factum,
aurumque et b' sona arrestata,
confiscata fore declarari ad
singulares dietinimisterii
aurifabrorum ratione predictorum
atemptatorum in emenda
iusta, ordinationem dietae
curiae condemnari, ac etiam
super dictis aurifabris in
impostorum factam cambii
exerceant in verbo et modis
inhibitionibus aut aliis fiendis
predictam curiam. Sibi
provideri procuratore nostro
b' ole'no requirente per dietas
ordinationes. Respectu
camporum dietas observari
protestans se prosequendo
loco et tempore eorumdem
ordinationum transgressores
Ipsaque partibus super

.permittis et aliis pluribus
 hinc inde propositionis ante
 dictis et ad tradendum per
 normam dictam curiam
 informationes, processus,
 ordinationes, litteras, instrumenta
 et omnia quibus se jurare
 volebant, et in arresto appaeretur
 et in super visis et diligenter
 examinatis literis et processibus
 dictarum partium. eidem
 curie traditis Et cum
 matura deliberatione consideratis
 considerandis in hac parte
 prefata curia norma per suum
 arrestum dictas civitatis, regum et
 obtemperando predictas
 appellaciones tam per
 communitatem dictorum
 aurifabrorum quam quod per
 singulos ipsius communitatis
 factas, excessusque et detemptate
 in hac materia preteritos

admittit et admittat absque
emerenda, ponitque et ponit
extra processum singulares
supra nominatos, et inque
sua bona occasione, provisione
arrestata absque prejudicio
principalis cause et jure
eorum, pro hac vice deliberavit
et deliberat, et ulterius
de commode predictis ad
se aliquibus factis hinc
inde propositis et allegatis
prefata curia se informabit,
que informatione facta per
ipsam curiam fiet per dictas
partes pro ut decebit,
Et tantum per modum provisionis
sumptus quo usque per legem
ac predictam curiam aliter
fuerit ordinatum, dicti curie
fieri non poterunt emere
Billonum argenti sub Decem

Denarios regis et receptas aureas
 monetas, non poterunt emere
 monetas aureas de presentibus
 in nostro Regno cursum habentibus
 sed si per factum sui ministerii
 sibi usus fuerit, eisdem aureis
 fabricis per ordinationem generalium
 Magistrorum et Monetarum
 nostrarum pro ut de eisdem
 providebitur omnibus expensis
 infinitum reservatis in
 cuius testimonium presentibus
 Litteris nostris, nostrum iuramentum
 apponi sigillum. Datum
 Parisiis in parlamento nostro
 decima die Januarii anno
 Domini millenno quadringentesimo
 vicesimo primo, et Regni nostri
 quadringentesimo secundo. Sic
 Signatum per arrestum curie.
 Clement.

Karolus Dei gratia

suorum et per primo
parlementi nostro honorario
vel seruiti nostro Super
hoc requiring Salutaris
tibi ad Supplicationem magistrorum
juratorum et Guardian
seu custodum Ministerii
compromissum per nos committimus
et mandamus quatinus uno
quodam arrepto inter ipsos
ex una parte, et magistrorum
juratorum, Guardian seu
custodes, nominatos ex altera
in nostra Dietis parliamenti
curia die Decima Januarii
ultimo supra prefato illud
juxta sui tenorem et
formam, In ejusque
executionem executioni
debita demandamus ab
omnibus autem justiciariis
et subditis nostris, tibi

in hac parte, prout volumus
et iubemus. Datum
parisiis, in parlamento
nostro vicesima octava die
julij millesimo quadringentesimo
vicesimo secundo et Regni
nostri quadringentesimo secundo,
sic signatum, per curiam
Clemens.